

**Міністерство освіти і науки
Рівненський державний гуманітарний університет**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова приймальної комісії

Рівненського державного
гуманітарного університету

Рослан ПОСТОЛОВСЬКИЙ
«24» 04 2023 р.

**ПРОГРАМА СПІВБЕСІДИ
З КОНКУРСНОГО ПРЕДМЕТА «ФІЗИКА»
для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра
на основі ПЗСО, НРК5**

Схвалено вченою радою факультету документальних комунікацій, менеджменту,
технологій та фізики

Протокол № 4 від «25» 04 2023 р.

Голова вченої ради

факультету ДКМТФ проф. І.А. ЮХИМЕНКО-НАЗАРУК

Схвалено навчально-методичною комісією факультету ДКМТФ

Протокол № 4 від «24» 04 2023 р.

Голова навчально-методичної комісії

факультету ДКМТФ Ольга САВЧЕНКО

Голова фахової атестаційної комісії Ірина ЮХИМЕНКО-НАЗАРУК

Розробники: Володимир МИСЛІНЧУК

Юрій ГАЛАТЮК

Юрій МАКСИМЦЕВ

Валентин СІДЛЕЦЬКИЙ

Рівне – 2023

Програма співбесіди з конкурсного предмета «Фізика» для вступників на навчання для здобуття ступеня бакалавра на основі ПЗСО, НРК 5 / В.О. Мислінчук, Ю.М. Галатюк, Ю.Р. Максимцев., В.О. Сідлецький – Рівне : РДГУ, 2023. – 14 с.

Розробники:

Мислінчук В.О., доцент, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри фізики, астрономії та методики викладання РДГУ.

Галатюк Ю.М., кандидат педагогічних наук, професор кафедри фізики, астрономії та методики викладання РДГУ.

Максимцев Ю.Р., доцент, кандидат фізико-математичних наук, декан факультету математики та інформатики РДГУ.

Сідлецький В.О., кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри фізики, астрономії та методики викладання РДГУ

Рецензент:

Гарашенко О. В., доцент, кандидат технічних наук, кафедра хімії та фізики Національного університету водного господарства та природокористування.

Програма співбесіди з конкурсного предмета «фізика» для вступників на здобуття ступеня бакалавра на основі повної загальної середньої освіти, НРК 5 та визначає вимоги до рівня компетентностей вступників у межах підготовки в загальноосвітньому навчальному закладі, зміст основних освітніх компетенцій, критерії оцінки відповідей вступників, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри фізики, астрономії та методики викладання (протокол № 5 від «18» квітня 2023 р.).

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ СПІВБЕСІДИ	6
МЕХАНІКА	6
МОЛЕКУЛЯРНА ФІЗИКА	7
ЕЛЕКТРОДИНАМІКА	8
МАГНЕТИЗМ	9
КОЛИВАННЯ І ХВИЛІ. ОПТИКА	9
КВАНТОВА ФІЗИКА. ЕЛЕМЕНТИ ТЕОРІЇ	
ВІДНОСНОСТІ	10
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ	12
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	13
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	15

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму співбесіди з конкурсного предмету «Фізика» складено на основі програми зовнішнього незалежного оцінювання з фізики (наказ Міністерства освіти і науки України від 26.06.2018 р. № 696) та виходячи з цілей, вимог і змісту навчання учнів загальноосвітніх закладів з фізики, закладеному у Державному стандарті освіти.

Співбесіда з конкурсного предмету «Фізика» для вступників на здобуття ступеня «Бакалавр» на основі повної загальної середньої освіти та НРК 5 має на меті перевірку рівня знань, умінь та навичок вступників з фізики.

Відповіді вступників повинні продемонструвати:

- глибину знань основних розділів фізики в межах змісту шкільного курсу;
- знання про принципи формування сучасної фізичної будови всесвіту; оволодіння методологією наукового пізнання;
- відповідність знань сучасному рівню розвитку фізики.

Під час співбесіди з фізики екзаменатори беруть до уваги рівень сформованості у вступників умінь:

- аналізувати і систематизувати фізичні явища та приймати рішення щодо їх розв'язання;
- застосовувати теоретичні знання з метою професійного самовизначення у прикладних сферах людської діяльності;
- встановлювати міжпредметні зв'язки.

Основною метою співбесіди є перевірка готовності вступників, що отримали повну загальну середню освіту до навчання у вищому навчальному закладі.

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ СПІВБЕСІДИ:

- вступне випробування проводять з використанням екзаменаційних білетів;
- пакети екзаменаційних білетів і екзаменаційні відомості отримують голови екзаменаційних комісій у день проведення вступного випробування; факт отримання екзаменаційних матеріалів голови екзаменаційних комісій засвідчують підписом у спеціальних журналах;
- зміст вступного випробування має відповідати змісту Програми;
- додаткові питання формулюються виключно відповідно до змісту Програми;
- вступні випробування проводять тільки голова і члени екзаменаційної комісії, визначені наказом ректора;
- присутність сторонніх осіб (батьків, викладачів, які не є членами відповідної екзаменаційної комісії) на вступному випробуванні заборонена;
- зміни у складі екзаменаційних комісій дозволяються тільки на підставі наказу ректора;
- вступне випробування проводять не менше двох екзаменаторів, які оцінюють відповідь вступника, засвідчуючи її своїми підписами в аркуші усної відповіді, аркуші результатів вступних випробувань (екзаменаційному листі) та екзаменаційній відомості;
- голова екзаменаційної комісії засвідчує своїм підписом кожен з цих документів;
- аркуші усної відповіді та екзаменаційні листи голови екзаменаційних комісій повертають головам відбіркових комісій після вступного випробування в день його проведення;
- екзаменаційні відомості повертаються до приймальної комісії у день проведення вступного випробування, про що зазначається у журналі їх видачі і підтверджується підписом голови екзаменаційної комісії;

Допуск вступників до співбесіди здійснюється за умови наявності аркуша результатів вступних випробувань та документа, який засвідчує особу (паспорт,

приписне свідоцтво тощо).

Співбесіда проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією РДГУ.

Вступники, які не з'явилися на співбесіду без поважних причин у визначений розкладом час, до участі у подальших випробуваннях та в конкурсі не допускаються. За наявності поважних причин, підтверджених документально, вступники можуть бути допущені до пропущеної співбесіди з дозволу відповідального секретаря приймальної комісії в межах встановлених термінів та розкладу співбесід.

Перескладання співбесіди не дозволяється.

Оцінювання відповіді вступників на співбесіді здійснюється членами комісії для проведення співбесід, призначеної згідно з наказом ректора, за шкалою «рекомендований» - «не рекомендований». Підставою для формування оцінки є правильність, логічність, глибина відповіді, уміння аналізувати проблеми, які стосуються змісту відповіді, виробляти самостійні оцінки та рішення щодо розв'язання таких проблем.

Час, відведений на проведення співбесіди зі вступниками – 0,25 год. на одного вступника (кількість членів комісії на потік (групу) вступників не більше трьох осіб).

ЗМІСТ СПІВБЕСІДИ З КОНКУРСНОГО ПРЕДМЕТУ «ФІЗИКА»

МЕХАНІКА

Основи кінематики. Механічний рух. Система відліку. Відносність руху. Матеріальна точка. Траєкторія. Шлях і переміщення. Швидкість. Додавання швидкостей.

Нерівномірний рух. Середня і миттєва швидкості. Рівномірний і рівноприскорений рухи. Прискорення. Графіки залежності кінематичних величин від часу при рівномірному і рівноприскореному рухах.

Рівномірний рух по колу. Період і частота. Лінійна і кутова швидкості. Доцентрове прискорення.

Основи динаміки. Перший закон Ньютона. Інерціальні системи відліку. Принцип відносності Галілея.

Взаємодія тіл. Маса. Сила. Додавання сил. Другий закон Ньютона. Третій закон Ньютона.

Гравітаційні сили. Закон всесвітнього тяжіння. Сила тяжіння. Рух тіла під дією сили тяжіння.

Вага тіла. Невагомість. Рух штучних супутників. Перша космічна швидкість.

Сили пружності. Закон Гука. Сили тертя. Коефіцієнт тертя.

Момент сили. Умови рівноваги тіла. Види рівноваги.

Закони збереження в механіці. Імпульс тіла. Закон збереження імпульсу. Реактивний рух.

Механічна робота. Кінетична та потенціальна енергія. Закон збереження енергії в механічних процесах. Потужність. Коефіцієнт корисної дії. Прості механізми

Елементи механіки рідин та газів. Тиск. Закон Паскаля для рідин та газів. Атмосферний тиск. Тиск нерухомої рідини на дно і стінки посудини. Архімедова сила. Умови плавання тіл.

Основи молекулярно-кінетичної теорії. Основні положення молекулярно-кінетичної теорії та їх дослідне обґрунтування. Маса і розмір

молекул. Стала Авогадро. Середня квадратична швидкість теплового руху молекул.

Ідеальний газ. Основне рівняння молекулярно-кінетичної теорії ідеального газу. Температура та її вимірювання. Шкала абсолютних температур.

Рівняння стану ідеального газу. Ізопроееси в газах.

Основи термодинаміки.

Тепловий рух. Внутрішня енергія та способи її зміни. Кількість теплоти. Питома теплоємність речовини. Робота в термодинаміці. Закон збереження енергії в теплових процесах (перший закон термодинаміки). Застосування першого закону термодинаміки до ізопроеесів. Адіабатний процес.

Необоротність теплових процесів. Принцип дії теплових двигунів. Коефіцієнт корисної дії теплового двигуна і його максимальне значення.

Властивості газів, рідин і твердих тіл. Пароутворення (випаровування та кипіння). Конденсація. Питома теплота пароутворення. Насичена та ненасичена пара, їхні властивості. Відносна вологість повітря та її вимірювання.

Плавлення і тверднення тіл. Питома теплота плавлення. Теплота згоряння палива. Рівняння теплового балансу для найпростіших теплових процесів.

Поверхневий натяг рідин. Сила поверхневого натягу. Змочування. Капілярні явища.

Кристалічні та аморфні тіла. Механічні властивості твердих тіл. Види деформацій. Модуль Юнга.

ЕЛЕКТРОДИНАМІКА

Основи електростатики.

Електричний заряд. Закон збереження електричного заряду. Закон Кулона.

Електричне поле. Напруженість електричного поля. Принцип суперпозиції полів.

Провідники та діелектрики в електростатичному полі. Робота електричного поля при переміщенні заряду. Потенціал і різниця потенціалів. Напруга.

Зв'язок між напругою і напруженістю однорідного електричного поля.

Електроємність. Конденсатори. Електроємність плоского конденсатора.

З'єднання конденсаторів.

Енергія електричного поля. Закони постійного струму. Електричний струм. Умови існування електричного струму.

Сила струму. Закон Ома для ділянки кола. Опір провідників. Послідовне та паралельне з'єднання провідників. Електрорушійна сила. Закон Ома для повного кола. Робота і потужність електричного струму. Закон Джоуля-Ленца.

Електричний струм у різних середовищах.

Електричний струм у металах. Електронна провідність металів. Залежність опору металів від температури. Надпровідність.

Електричний струм у розчинах і розплавах електролітів. Закони електролізу. Застосування електролізу.

Електричний струм у газах. Несамостійний і самостійний розряди. Поняття про плазму.

Електричний струм у вакуумі. Термоелектронна емісія. Діод. Електронно-променева трубка.

Електричний струм у напівпровідниках. Власна та домішкова електропровідність напівпровідників. Залежність опору напівпровідників від температури. Електронно-дірковий перехід. Напівпровідниковий діод.

Магнітне поле, електромагнітна індукція.

Взаємодія струмів. Магнітне поле. Магнітна індукція. Закон Ампера. Сила Лоренца.

Магнітні властивості речовин. Магнітна проникність. Феромагнетики.

Магнітний потік. Явище електромагнітної індукції. Закон електромагнітної індукції. Правило Ленца. Явище самоіндукції. Індуктивність. Енергія магнітного поля.

КОЛИВАННЯ І ХВИЛІ. ОПТИКА

Механічні коливання і хвилі. Коливальний рух. Вільні механічні коливання. Гармонічні коливання. Зміщення, амплітуда, період, частота і фаза гармонічних коливань. Коливання вантажу на пружині. Математичний маятник, період коливань математичного маятника. Перетворення енергії при

гармонічних коливаннях. Вимушені механічні коливання. Явище резонансу.

Поширення коливань у пружних середовищах. Поперечні та поздовжні хвилі. Довжина хвилі. Зв'язок між довжиною хвилі, швидкістю її поширення та періодом (частотою).

Звукові хвилі. Швидкість звуку. Гучність звуку та висота тону. Інфра- та ультразвук.

Електромагнітні коливання і хвилі. Вільні електромагнітні коливання в коливальному контурі. Перетворення енергії в коливальному контурі. Власна частота і період електромагнітних коливань.

Вимушені електричні коливання. Змінний електричний струм. Генератор змінного струму. Електричний резонанс. Трансформатор. Передача електроенергії на великі відстані.

Електромагнітне поле. Електромагнітні хвилі та швидкість їх поширення. Шкала електромагнітних хвиль. Властивості електромагнітного випромінювання різних діапазонів.

Оптика. Прямолінійність поширення світла в однорідному середовищі. Швидкість світла та її вимірювання.

Закони відбивання світла. Побудова зображень, які дає плоске дзеркало.

Закони заломлення світла. Абсолютний і відносний показники заломлення. Повне відбивання. Лінза. Оптична сила лінзи. Формула тонкої лінзи. Побудова зображень, які дає тонка лінза.

Інтерференція світла та її практичне застосування. Дифракція світла. Дифракційні ґратки та їх використання для визначення довжини світлової хвилі. Дисперсія світла. Неперервний і лінійчатий спектри. Спектральний аналіз. Поляризація світла.

КВАНТОВА ФІЗИКА. ЕЛЕМЕНТИ ТЕОРІЇ ВІДНОСНОСТІ

Елементи теорії відносності. Принципи (постулати) теорії відносності Ейнштейна. Релятивістський закон додавання швидкостей. Взаємозв'язок маси та енергії.

Світлові кванти. Гіпотеза Планка. Стала Планка. Кванти світла (фотони).

Фотоефект та його закони. Рівняння Ейнштейна для фотоефекту. Застосування фотоефекту в техніці. Тиск світла. Дослід Лебедева.

Атом та атомне ядро. Дослід Резерфорда. Ядерна модель атома. Квантові постулати Бора. Випромінювання та поглинання світла атомом. Утворення лінійчастого спектра. Лазер. Склад ядра атома. Ізотопи.

Енергія зв'язку атомних ядер. Ядерні реакції. Поділ ядер урану. Ядерний реактор. Термоядерна реакція.

Радіоактивність. Альфа-, бета-, гамма-випромінювання. Методи реєстрації іонізуючого випромінювання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання результатів співбесіди встановлюються у нормах чотирьох рівнів досягнень (початкового, середнього, достатнього, високого) за ознаками правильності, логічності, обґрунтованості, цілісності відповіді; обсягу, глибини та системності знань (в межах Програми); рівнів сформованості навчальних та предметних умінь і навичок, володіння розумовими операціями (аналізу, синтезу, порівняння, класифікації, узагальнення тощо); самостійності оцінних суджень.

Для оцінювання результатів **співбесіди** використовують шкалу – **«рекомендований»-«не рекомендований»**.

Таблиця відповідності рівнів компетентності значенням шкали оцінювання відповідей вступників під час співбесіди

Рівень компетентності	Шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмового матеріалу в цілому	не рекомендований
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності у висловленні думки	рекомендований
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності не принципового характеру	
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу.	

Результати співбесіди оприлюднюються на інформаційному стенді приймальної комісії та на офіційному сайті Університету.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Дідович М.М., Коршак Є.В. Фізика: Довідник: Повний курс підготовки для вступу до вищих навчальних закладів. – К.: Літера ЛТД, 2012. – 448 с.
2. Бойко М.П., Венгер Є.Ф., Мельничук О.В. Фізика. 7 клас: Підручник. – К.: Наук. думка, 2015. – 332 с.
3. Бойко М.П., Венгер Є.Ф., Мельничук О.В. Фізика. 8 клас: Підручник. – К.: Наукова думка, 2016. – 274 с.
4. Бойко М.П., Венгер Є.Ф., Мельничук О.В. Фізика. 9 клас. – К.: Наук. думка, 2017. – 344 с.
5. Савченко В.Ф., Венгер Є.Ф., Мельничук О.В. Фізика. 10 клас: Підручник (рівень стандарту). – К.: Академперіодика, 2018. – 256 с.
6. Сиротюк В.Д. Фізика 9. Підручник. – К.: Зодіак-ЕКО, ВД «Освіта», 2015 р.
7. Фізика: Підручник для 7 класу загальноосв. навч. закладів / В.Г. Бар'яхтар, С.О. Довгий, Ф.Я. Божинова та ін.; За ред. В.Г. Бар'яхтара, С.О. Довгого (рівень академічний). – Харків: Вид-ва «Ранок», 2015. – 256 с.
8. Фізика: Підручник для 8 класу загальноосв. навч. закладів / В.Г. Бар'яхтар, С.О. Довгий, Ф.Я. Божинова та ін.; За ред. В.Г. Бар'яхтара, С.О. Довгого (рівень академ.). – 2-е вид., перероб. – Харків: Вид-ва «Ранок», 2021. – 239 с.
9. Фізика: Підручник для 9 класу загальноосв. навч. закладів / В.Г. Бар'яхтар, С.О. Довгий, Ф.Я. Божинова та ін.; За ред. В.Г. Бар'яхтара, С.О. Довгого (рівень академ.). – Харків: Видва «Ранок», 2017. – 272 с.
10. Фізика: Підручник для 10 класу загальноосв. навч. закладів / В.Г. Бар'яхтар, С.О. Довгий, Ф.Я. Божинова та ін.; За ред. В.Г. Бар'яхтара, С.О. Довгого (рівень стандарту). – Харків: Вид-ва «Ранок», 2018. – 272 с.
11. Фізика: Підручник для 11 класу загальноосв. навч. закладів / В.Г. Бар'яхтар, С.О. Довгий, Ф.Я. Божинова та ін.; За ред. В.Г. Бар'яхтара, С.О. Довгого (рівень стандарту). – Харків: Вид-во «Ранок», 2019. – 272 с.

12. Засєкіна Т.М., Засєкін Д.О. Фізика, 7 клас: Підручник для загальноосв. навч. закладів. – 2015. – 221 с.
13. Засєкіна Т.М., Засєкін Д.О. Фізика: Підручник для 8-го кл. закладів загальної середньої освіти. – К.: УОВЦ «Оріон», 2021. – 256 с.
14. Засєкіна Т.М., Засєкін Д.О. Фізика: Підручник для 9-го кл. загальноосв. навч. закладів. – К.: УОВЦ «Оріон», 2017. – 272 с.
15. Засєкіна Т.М., Засєкін Д.О. Фізика: Підручник для 10-го кл. закладів загальної середньої освіти (проф. рівень). – К.: УОВЦ «Оріон», 2018. – 304 с.
16. Засєкіна Т.М., Засєкін Д.О. Фізика: Підручник для 11-го кл. закладів загальної середньої освіти (проф. рівень). – К.: УОВЦ «Оріон», 2019. – 304 с.
17. Програма з фізики для 7–9 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Склад роб. групи: В.В. Гудзь, Т.М. Засєкіна, Ю.А. Пасіхов та ін. // [Затверджено МОН У, наказ від 07.06.2017 року № 804]. – К., 2017. – 40 с.
18. Програма з фізики для 10–11 класів закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту та профільний рівень) / Авт. колектив: В.М. Локтєв, І.О. Анісімов, С.Й. Вільчинський та ін.; Під кер. О.І. Локтєва // [Затверджено МОН У, наказ від 24.11.2017 року № 1539]. – К., 2017. – 34 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України - <http://www.mon.gov.ua/>
2. Головне управління освіти і науки України - <http://www.edu.kiev.ua/>
3. Інститут вищої освіти НАПН України
4. Загальна середня освіта в Україні - <http://www.znz.edu-ua.net/>
5. Освітній портал України - <http://www.osvita.org.ua/>
6. Освітній сайт "Шкільна освіта" - <http://www.school.edu-ua.net/>
7. Всеукраїнський шкільний портал - <http://www.school.ed.net.ua/>
8. Освітній інформаційний портал - <http://www.osvit.iatp.org.ua/>
9. Освітній сайт "Освітянська мережа України" - <http://www.ednu.kiev.ua/>
10. Українська наукова мережа УРАН - <http://www.uran.net.ua/~ukr/frames.htm>
11. Національна Академія педагогічних наук України - <http://www.apsu.org.ua/>
12. НАПН України. Сайти сайтів інститутів та інших підрозділів НАПН
13. ВАК України - <http://www.sac.gov.ua/>
14. Інститут змісту і методів навчання Міністерства освіти України - <http://www.ictme.edu-ua.net/>
15. Міжнародний освітній фонд ім. Ярослава Мудрого - <http://www.ymf.kiev.ua/>
16. I*EARN - Міжнародна освітня та ресурсна мережа - <http://www.kar.net/%7Eiearn>
17. Острів знань. Освітній портал - <http://ostriv.in.ua/>